

Красій Т. В., Яцюк К. М., Нікітченко Л.О.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна

Реалізація компетентнісного підходу у процесі вивчення природничих дисциплін

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної загальноосвітньої школи, головне завдання якої – підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях.

Актуальність теми. Завданням сучасної школи є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості. Результатом такого процесу має бути сформованість загальної компетентності людини, яка включає сукупність ключових компетенцій і є інтегрованою характеристикою особистості. [3]

Метою дослідження є розглянути питання реалізації компетентнісного підходу під час вивчення природничих дисциплін.

Компетентність – це оволодіння знаннями й досвідом настільки, що вони дозволяють судити про що-небудь та висловлювати свою думку. Це також проінформованість у певній галузі, з певного питання; авторитетність. [1,2]

У системі освіти поняття «компетентність» не зводиться лише до одержання знань, умінь, навичок. Цю якість можна розглядати як можливість уста-

новлення зв'язків між знаннями й ситуацією, чи, в широкому розумінні, як здатність знаходити, виявляти послідовність дій для розв'язання проблеми.

Компетентність включає такі складові: когнітивні, афективні, вольові якості, уміння й досвід. [1,2,3]

Для ефективного набуття компетентностей під час вивчення природничих дисциплін вчителю необхідно звернутися до активних методів навчання. Зараз розробляється чимало моделей організації навчально-виховного процесу, спрямованих на вирішення поставленої мети. Серед них технологія особистісно-орієнтованого навчання, технологія розвитку критичного мислення, розвиваюче навчання, ряд інших. Така варіативність схвалюється педагогами всього світу.

Формування предметних компетентностей при вивченні хімії:

1) Загальнолюдська (загальнокультурна, моральна, політична, соціальна, інформаційна, комунікативна, етична, екологічна, валеологічна) – усвідомлення ролі людини у перетворенні та збереженні навколишнього середовища, розвиток духовно-ціннісних орієнтирів особистості, її гуманістичного світогляду, вміння аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної та світової науки, вміння користуватися інформаційно-комунікативними технологіями, збагачення знання рідної мови новими термінами. [1]

2) Загальнонаукова (методологічна, теоретична, методична, дослідницька) - формування наукового світогляду, вміння самостійно вчитися, володіння методами аналізу та синтезу, вміння робити аргументовані висновки, розвиток здатності розв'язувати задачі.

3) Функціональна (стратегічна, менеджерська, управління суб'єктами та об'єктами діяльності, виконавча) – уміння визначати мету діяльності, планувати її та доводити до завершення, формування виконавчої дисципліни та ініціативності, здатність до співробітництва та взаєморозуміння. [1]

Хімічна компетентність включає в себе:

1) хімічне мислення, як розуміння взаємозв'язку матеріальних об'єктів реальної дійсності за схемою: структурна організація речовини – фізичні та хі-

мічні властивості – знаходження в природі та взаємоперетворення - застосування – вплив на навколишнє середовище;

2) хімічну грамотність – вміння записувати хімічні формули та рівняння, розуміти їх суть та здійснювати за ними необхідні обчислення, вміння знаходити необхідну хімічну інформацію та використовувати її, вміння поводитися з хімічними речовинами, здійснювати з ними певні перетворення і прогнозувати результати цих перетворень;

3) хімічну відповідальність – усвідомлення ролі різноманітних хімічних речовин і матеріалів у життєдіяльності людини та в існуванні довкілля. [1,4]

Таким чином, хімічна компетентність, як специфічна предметна компетентність є важливою складовою загальних компетентностей сучасної молоді людини, випускника школи. Така підготовка учнів сприятиме усвідомленню учнями цілей навчання і окреслить їх готовність та здатність застосовувати знання і вміння в різноманітних життєвих ситуаціях.

Література:

1. Бабенко О. М. Предметні компетенції з хімії як складова ключових компетенцій особистості О. М. Бабенко // Біологія і хімія в школі. – 2005. – № 5. – С. 41-43.
2. Нікітченко Л.О. Формування екологічної компетентності майбутніх учителів природничих дисциплін у процесі фахової практики./ Л.О. Нікітченко// Сучасні проблеми біологічної науки та методики її викладання у закладах вищої освіти : збірник наукових праць звітної наукової конференції викладачів 2017-2018 н.р. – Вінниця, 2018.– 314с. – С.219-230.
3. Нікітченко Л.О. Методика навчання біології та природознавства: методичні рекомендації для студентів природничо-географічного факультету / Л.О. Нікітченко, Н.В. Левчук– Вінниця:, 2016. – 88 с.
4. Нікітченко Л.О. Практикум з основ педагогічної майстерності вчителя біології: навчальний посібник / Нікітченко Л.О., Шевчук О.А., – Вінниця: ВДПУ, 2016. – 127 с.